

Secunda

De incarnatione verbi

leuari: ita nullus angelus pro alio saluari debuit: et quous omnes sunt eiusdem nature quam non sunt eiusdem generis sicut homines. Non enim sic sunt omnes angeli de uno angelo quem admodum omnes homines de uno homine. Hoc quod remouet eorum restauratorem: quod sicut ceciderunt nullo alio suadente ut caderent ita nullo alio adiuuante resurgere debent quod est illi impossibile: aliter enim indignitates que habituri erant non possunt restitui quam sine alieno auxilio propter suam que acceperunt stultitiam in veritate: si non peccassent. Quapropter si quis opinatur saluatoris nostri redemptorem visum ad illos aliquando debere extendi: rationabiliter conuincitur quod irrationabiliter decipitur. Sed non dico quasi precium mortis eius omnibus hominibus et angelorum partibus sua magnitudine si parualet: sed quam perditorum angelorum releuato immutabili ratione repugnat. **R**ationabilia et quod nihil contradicere possit quod dicit omnia mihi videntur et per vniuersum questionis que propositum solutores: quod quid in nouo veterisque testamento continetur probatum intelligo.

Qui hijs que dicta sunt veritas veteris et noui testamenti probata sit .XXII.

Um enim sic probes deum fieri hominem ex necessitate ut etiam si remoueantur pauca que sunt in scripturis posuisti ut quod de tribus personis dei: et de aduocato tetigisti: non solum iudeis sed etiam pagans sola ratione satisfacias: et idem ipse deus homo: nouum condatur testamentum et veteri approbet sic ipsum veracem esse necesse est profiteri: ita nil quod in illis continetur verum esse potest aliquis disputeri. **A** Si quod diximus quod corrigendum sit si renouo correctores si rationabiliter sit. Si autem testimonio veritatis roboratur quod nos rationabiliter iuuisse existimamus: deo si nobis attribue debemus: quod est benedictus in secula Amen.

ExPLICIT SECVS LIBER. Anselmi episcopi cur Prefato Sancti Anselmi catu (deus homo. arien. Episcopi ordinis sancti benedicti in libro de fide et alias de incarnatione verbi per se repimus **C**lauius pro apostolos sancti (procuratorum presertim doctores nostri multum tot et

tanta de fidei nostre ratione dicat ad confutandum infidelitatem et fragilitatem duritiam infidelium: et ad pacendum eos qui in corde fide mundato eiusdem fidei ratione (que post eius certitudinem debent esurire) delectantur ut nec nostris nec futuris temporibus vllum illi parum iueritatis committit: si fide stabilis in rationis eius indagare se voluerit exercere: nam et illi qui breues dies homines sunt: non omnia que possent si diuini vixissent dicere potuerunt: et veritatis ratio tam ampla tamque profunda est ut a mortalibus nequam exhauriri: et dominus in ecclesia sua cum que se esse vult que ad consummatorem seculi permittit gratie sue dona non desunt imitari. **E**t ut alia tantam quam sacra pagina nos adiuuantes ad rationem imitatur ubi dicit nisi credideritis non intelligetis apte mouet intentionem ad intellectu extendere cui docet quod ad illum debeamus proficere. Denique quam iter fidei et spiritus intellectus quem in hac vita capimus esse medium intelligo: quanto aliis ad illum proficere: tanto enim propinquare specie (ad que omnes angelorum) existio: hac igitur ego consideratorem in sim homo puenimus scientie confortatorem ad eorum que credimus rationem intendam quantum signa gratia mihi dare dignatur aliqui canores assurgere: et cum aliis que per se si videbam reperio id alijs libenter aperio quantum quod secure tenere debeas alio discam iudicio. Quapropter mihi pro et domine christianis omnibus cum reuerentia amare: et cum amore reuerentia papa vrbane: que dei prouidentia in sua ecclesia summum constituit pontificem: quam nulli rectum possit: vere scitatis presertim conspectui subditum opusculum: ut eius auctoritate que ibi suscipienda sunt approbentur: et que corrigenda sunt emendentur.

Incipit tituli libri Anselmi de incarnatione verbi.

Humilis subiectio et cur hunc librum facere attemptauerit. **C**apitulum I.

Sacre fidei questiones quas disputamus aut rimamur: non quilibet dialectici sed in scripturis sacris experti suscipere humiliter debent. **C**apitulum II.

sup firmam petram fidei
liquantuli tunc iustitiam
hoc melius me facere
io: es atque plures que
si comprehendere valeat
hala ena eque: vt
n? nullatenus indigere
imutabilis expogantur
e fecit de? dicatur
sione: de? si non egere
lerer ad vincendum
stina agere: vt
ies: sed ab homine
vicet: et que per
tulfacet. Si
debebat: nisi
illo vici? illi
exigebat h
et iusta sit
sencordia
evidebat
u hois
de iuenim
nor cogitari
intelligi
ternis deputat
abitu de? p
et da pre
si enim hoc
de vocant
vt ille cui
bitio dat
libile sit
Capitulum
voli vero
isti impos
eter huan
drut rec
posset p
pctum ho
no possit
ton possit
p alio: ut
i hoim q
de eam

Quod nō sūt tres dij quāq̄ tres res
p̄sonalis: vna tamē res eēntialis .III.

Tres personas esse incarnatas filio ī
carnato īpossibile ē: filio tñ ampli⁹ p̄ue-
nit incarnari q̄ p̄ri ⁊ spūisfacto. .III.

Quō in xpo non dicūtur due p̄sone
esse sicut due nature assūpte. La. V.

Q̄ p̄r filius spūisfactus non sūt tres
res separte naturali p̄bat exēplo. VI.

Originem p̄sonarū in diuinis alio na-
turali exemplo p̄bat. Lapi. VII.

Eternitati cui p̄uctū cōparat.
Humilis subiectō auctoris ⁊ cur hūc
librum facere attēptauerit.

Incipit liber .Anselmi de Incarna-
tionē verbi. Capitulū .I.

Dominor pa

mi vnīuerse ecclesie in ter-
ra perigūnātis: sūmo pō-
tēfici vrbano frater ansel-
mus vita peccator: habitu monach⁹ si-
ue iubētē sūe p̄mittētē deo cātuarie me-
tropolis vocat⁹ ep̄s debītā subiectio-
nem cū hūili seruitio et deuotīs oratōi-
b⁹: Qm̄ diuina p̄uidētia v̄faz elegit s̄a-
ctitatē cui vitā ⁊ fidē xp̄ianā custodiē-
dā ⁊ ecclesiā suā regēdā cōmitteret: ad
nullū aliū rect⁹ referē si quid cōtra ca-
tholicā fidē oritur in ecclesia: vt eius au-
ctoritate corrigat: nec vlli alij tutius si
qd̄ cōtra errorē respōdēt ostēdit: vt ei⁹
p̄uidētia exanimet. Quapropt̄ sicut n̄
li digni⁹ possuz ita nulli libētius p̄sentē
epistolā q̄ vestre destino sapiētie: qua-
tenus si quid in ea corrigēdū est: v̄fa cē-
sura castiget: ⁊ qd̄ regulā veritatis te-
net vestra auctoritate roboretur. Lū ad
huc in becci monasterio eēm abbas p̄e-
sūpta ē a quodā clerico in frātia talis as-
sertio. Si in deo inquit tres p̄sone sūt
vna tñ res: et nō sūt tres res vnaq̄q̄ p̄
se seperatim: sic tres angeli aut tres aīe

ita tñ vt potentia et volūtate oīno sint
idē: q̄ p̄r ⁊ spūisfact⁹ cū filio ē incarnat⁹
Qd̄ cū ad me platū eēt incepti p̄tra hūc
errorē quādā eplam. Quā p̄te quadaꝝ
edita p̄ficere cōtēpsi credēs nō ea opus
eē qm̄ ⁊ ille cōtra quē fiebat incōcilio a
venerabili remēss̄ archiep̄scopo reinal-
do collecto errorē suū abiurauerat ⁊ n̄
l⁹ videbat q̄ eū errare ignoraret. Par-
tē tñ illā q̄ fecerā: qd̄ā fr̄es me nesciētē
trāscripserint atq̄ alijs legēdā tradide-
rūt. Qd̄ idcirco dico vt si ī alicui⁹ ma-
n⁹ pars illa venerit quāq̄ ibi nihil fal-
sū sit tñ tāq̄ imp̄fecta ⁊ nō exq̄sita reli-
quā: ⁊ hic qd̄ ibi incepti diligētī⁹ inceptū
⁊ p̄fectū req̄ratur. Postq̄ em̄ in an-
glia ad ep̄scopatū nescio q̄ dei disposi-
tōe capt⁹ ⁊ retēt⁹ sū: audiui p̄fate noui-
tat⁹ auctore in sua p̄seueratē sn̄ia dicere
se n̄ ob aliū abiurasse qd̄ dicebat nisi qz
a pp̄lo īterfici timebat: hac iḡr cā qd̄ā
fr̄es p̄cib⁹ suis me coegerūt vt soluerē q̄-
stionē q̄ ip̄e sic irretit⁹ erat et nullo mō
se expediri ab ea crederet nisi aut incar-
natōe dei p̄fis ⁊ spūisfacti aut deoz mul-
titudie se īpediret. Qd̄ rogo ne q̄s pu-
tet p̄sūpisse me: q̄si fortitudinē fidei crī-
stiac̄ mee existimē idigere defēsiōis au-
xilio. Quippe si q̄ cōtēptibil⁹ homūtio
tor sc̄tis ⁊ sapiētib⁹ vbiq̄ existētib⁹ ad
cōfirmādū fidei xp̄iane firmamentū q̄si
mea īdigeat defēsiōe: aliqd̄ scribere tēp-
tarē: p̄sūptoz vtiq̄ iudicari ⁊ d̄ ridēdus
posse videri. Si em̄ me viderent hoīes
ali⁹: homiscū paxill⁹ ⁊ finib⁹ ⁊ alijs reb⁹
qb⁹: nutātia ligari ⁊ solidari solent ela-
borare circa mōtē olympū ad cōfirmā-
dū eū ne alicui⁹ īpulsu mitaret aut sub-
uerteret: mirū si se a risu ⁊ d̄ risu cōtine-
rēt: q̄tomagis cū lapis q̄ abscis⁹ est de
mōtē sine maib⁹ ⁊ p̄cussit ⁊ comminuit
statuā q̄ vidit ī somno nabuchodono-
so: Jam sc̄tus est mons magnus et im-
pleuerit vnīuersam terrā si eū meis rati-
onibus fulcirez quāsi nutantē stabilire

1. penult

Inselm

De incarnatione verbi

nitur tot sancti et sapientes qui pro eius eterna firmitate se stabilitas esse gaudet indignari mihi possunt et hoc imputare: non studiose gravitati sed iactantia de leuitati. Siquid ergo de firmitate fidei nostre in hac epistola disputauero non est ad confirmandum illam sed ad fratrum hoc exiguum precibus satisfaciendum. Sed si ille qui prefatam protulit sententiam deo corrigente ad veritatem rediit nullatenus putet me in hac epistola contra se loqui quia iam non est quod fuit. Si enim fuit aliquando tenebre nunc autem lux in domino non sunt arguende tenebre que iam non sunt: sed lux approbata que lucet. Tuleruntamen siue adhuc ad lucem redierit siue non quomodo sentio laborare plures in eadem questione: etiam si fides in illis superet rationem que illis fidei videtur repugnare: non mihi videtur superfluum repugnantiam istam quas dissoluere.

De sacre fidei questionibus: disputamus autem rimamur non quilibet dyalctici sed in scripturis sacris experti suscipere humiliter debent.

Capitulum II.

Ad priusque de questione differam aliquid premitam ad comprehensendam eorum presumptionem qui nefanda temeritate audent disputare contra aliquid eorum. que fides christiana consistit quoniam id intellectu capere nequeunt: potius insipienti superbia iudicant nullatenus posse esse quod nequeunt intelligere: quomodo humana sapientia fatetur esse que ipsi non valeant comprehendere. Nullus quippe christianus debet disputare quod quod catholica ecclesia corde credit et ore confitetur non sit sed semper eandem fidei indubitater tenendo amando et scilicet illam videndo humiliter quantum potest querere rationem quomodo sit. Si potest intelligere deo gratias agat: si non potest non immitat cornua aduentum sed submittat caput ad venerandum. Licet enim in se potest confidens humana sapientia impin-

gendo cornua sibi euellere quod imitatio peccata hanc euellere. Solent enim quidam cum ceperint quasi cornua perfidie sibi sciencie perducere: nescientes quod si quis estimat se scire aliquid nondum cognouit quemadmodum operatur eum scire: antequam habeat per soliditatem fidei alas spirituales in altissimas de fide questionibus presumptuose assurgere. Unde fit ut dum ad illa que per fidei sciam exigunt (sicut scriptum est nisi credideritis non intelligetis) prepostere prius per intellectum: conatur ascendere in multimodos errores: per intellectus defectum cogant descendere. Per aliam namque est quia illi non habent fidei firmitatem: qui quomodo quod credunt intelligere non possunt: disputant contra eiusdem fidei a sanctis patribus confirmatam veritatem: velut si vesperationes et noctue non nisi in nocte celum videntes de meridianis solis radiis disceptent contra aquilas solem ipsum irreuerberato visu intuentes. Prius ergo fidei mundandum est cor: sicut dicitur de deo. fide mundans corda eorum et prius preceptorum domini custodiam illum nandi sunt oculi: quia preceptum domini lucidum illuminans oculos: et prius per humilem obedientiam testimoniorum dei debemus fieri paruuli ut discamus sapienciam que dat: testimonium domini si. sapientia. Unde dominus. Confiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. Prius inquam ea que carnis sunt postponentes secundum spiritum viuamus que profunda fidei diiudicando discuciamus: nam qui secundum carnem viuit carnalis siue animalis est: de quo dicitur. Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Qui vero spiritu facta carnis mortificat spiritualis efficitur: de quo legitur quia spiritu alis omnia iudicat et ipse a nemine iudicatur. Verum enim est quia quanto epulentius nutrimur in sacra scriptura ex hijs que

per obediētiam pascunt tāto subtili⁹ p
uehimur ad ea que per intellectū faciāt
frustra quippe conatur dñe: sup oēs do
centes me intellexi qui proferre non au
det quia testimonia tua meditatio mea
est. Et mēda citer pronūciat. Super se
nes intellexi: tui nō est familiare qđ seq
tur: quia mādara tua quesui. Admiruz
hoc ipsū quod dico qui non crediderit
non intelliget. Nā qui nō crediderit nō
experiet: et qui expertus nō fuerit nō i
telliget. Nam qđto rei auditum superat
experientia. tātum vincit audientes cog
nitōem experientis sciētia: et non solum
ad intelligēdum altiora prohibet mēs
ostendere sine vite et mādato: ū dei obe
dientia: sed etiā aliquādo dat⁹ intelle
ct⁹ subtrahitur: et fides ipa subuertitur
neglecta bona: consciētia. Vt enim de q
busdam apostol⁹. Cum cognouissēt de
um nō sicut deū glorificauerūt: aut gra
tias egerunt sed eua: nico. s. et obli. ē nī
si cor eorum. Et cum preciperet thimo
theo militare militiam bonā: ait habēs
fidem et consciētiā bonam qđ quidā re/
pellentes circa fidem naufragauerūt.
Nemo ergo se temere mergat incōden
sa difficillimarū questionū nisi prius in
soliditate fidei: cōquesita morum et sapi
entie grauitate: ne p multiplicia sophis
matum diuerticula in tanta leuitate di
scurrens: aliqua tenaci illaqueet falsi /
tate. Cumq; omnes vt cautissime ad sa
cre pagine questiones accedāt: sunt cō
mouendi illi vtiq; nostri temporis dya
letici (ymo dyaletice heretici qui quidez
non nisi flatum vocis putāt esse vniuer
sales substantias et qui colorē non aliō
queunt intelligere nisi corpus nec sapiē
tiam hominis aliud qđ animam) pro:⁹
a spiritualiū questionum disputatione
sunt exsufflendi. In eorum quippe ani
mabus ratio que p:nceps et iudex oīm
debet esse que sunt in homine sic ē yma
ginationibus corporalib⁹ obuoluta vt

ex eis se non possit euoluere nec ab ipis
ea que sola et pura ipsa ptemplari debet
valeat discernere. Qui enim non dum
intelligit quomō plures homies in spe
cie sint vnus homo qualiter in illa secre
tissima et altissima natura cōprehen det
quomō plures persone quaruz singula
queq; est pfectus deus sint vnus deus.
Et cuius meus obscurata est ad discer
nēdum inter equū suum: et colorē ei⁹
qualiter discernet inter vnum deū et plu
res relationes eius. Deniq; qui nō po
test intelligere aliquid esse hominē nisi
indiuuum: nullatenus intelliget ho
minē nisi hūanā personam. Omnis em
indiuuus homo: persona ē. Quomō
ergo iste intelliget hominē assūptum cē
a verbo non psonā: id est aliam naturā
non aliam psonā esse assūptam. Hec di
xi: nequis anteq; sit ydoneus altissim⁹
de fide questiones presumat discutere:
aut si presūperit nulla difficultas aut
ipossibilitas intelligendi valeat illum a
veritate cui per fidem adhesit excutere
Jam veniēdū ē ad id ppē qđ incepim⁹

¶ Non sūt tres dii quāq; tres res p/
sonales vna tñ res eēncialis .III.

¶ Sic sicut audio ille qui tres p
sonas dicitur asserere esse ve
lud tres angelos aut tres aias.
¶ Pagani defēdunt legem suā. Iudei de
fēdunt legem suā ergo et nos xpiani de
bemus defēdem fidem nostrā. Audia
mus quomō iste xpianus defēdat fidez
suam. Si inquit tres persone sunt vna
tātum res et non sūt tres res: vnaqueq;
per se separatim sicut tres āgeli aut tres
anime: ita tamē vt volūate et potentia
omnino sint idē: ergo pater et spūssact⁹
cū filio incarnatus ē Videte quid dicat
iste hō quomō defēdat iste xpian⁹ fidez
suā. Lerte aut vult pferri tres deos aut
nō intelligit quod dicit. Sed si tres de
os cōfite⁹ nō ē xpian⁹. Si aut affirmat
qđ nō intelligit nō illi credēdū est: huic

De incarnatione verbi

homini nō est respōdēdū auctoritate sa-
cre scripture quia aut ei non credit aut
eaz puerſo ſensu interptatur. Quid em̄
apertius dicit scriptura sacra q̄ qd̄ de
vno et solū ē Iſōe igit̄ q̄ se defēdere nitit̄
ei⁹ error demōstrād⁹ ē. Ut aut̄ facili⁹ et
breuius h̄ faciā loquar tm̄ de patre et fi-
lio qm̄ hec due pſone ſuis proprijs vo-
cabus alie ab inuicē aperte designantur
Nā nomē spūſſacti non est alienū a p̄e
et filio quia vterq̄ est et spūſ et ſactas:
Quā aut̄ in patre et filio de vnitāte ſubſtā-
tie vel pluralitate pſonarū inueniemus
hoc in trib⁹ abſq̄ dubio cognoscimus.
Dicat ergo Si due pſone pater et filius
non ſūt due res. Queram⁹ primū quid
velit hic dicere duas res. Nā vnā quā-
q̄ pſonā credimus eē hoc qd̄ cōmune ē
ambob⁹ et eſſe hoc quod p̄p̄iū eſt ſibi.
P̄ſona em̄ patris et deus eſt quod cō-
mune ē illi cū filio: et pater eſt qd̄ ei⁹ p̄-
p̄iū eſt. Similiter pſona filij et de⁹ eſt
quod cōmune eſt illi cū patre: et filius ē
quod nō niſi de hac ſola pſona dicitur.
In hīs igit̄ duabus pſonis vnū ē cō-
mune id eſt deus: et duo p̄p̄ia que ſūt
pater et filius. Quecūq̄ em̄ illis ſūt cō-
munia vt op̄s eternus: in hoc ſolo com-
muni intelligūtur. Et que ſunt ſingulis
prop̄ia vt eſt pater genitor vel gignēs
et filio verbū vel genitus: hīs duobus
noībus patris ſcilicet et filij ſignificātur
Lū igitur dicit has duas pſonas eē du-
as res quero. qd̄ dicat ibi duas res an
id quod cōmune eſt illis an ea que pro-
p̄ia ſunt ſingula ſingulis. Sed ſi duas
res eſſe dicit duo p̄p̄ia id eſt patrē et fi-
liū vt tm̄ id quod cōmune eſt nō ſit plu-
res res ſed vna et ſola res: ſup̄flue hoc
dicit quia nemo criſtian⁹ confiteſ p̄em
et filii ſc̄dm̄ hec duo p̄p̄ia vnā rē eſſe:
ſed duas. Solem⁹ em̄ vſu dicere rē q̄c/
quid aliquo mō dicimus eē aliqd̄. Qui
aut̄ dicit de deo patrē aut filii: aliquid
de eo dicit. Et oēs ſciūt in deo patrē: nō

eē filii et filii nō eſſe patres: quōis in vno
homine pater ſit filius et filius ſit pater
ſi idem hō eſt pater et filius. Quid ideo ſit:
quia in deo dicitur expoſite in vno ve-
ro hoīe non adinuicē: ſed ad aliū filium
pater: et ad aliū patrē filius dicit: hoc q̄
modo nihil phibet dicere duas pſonas
patrē et filii eſſe duas res: ſi tamen in-
telligatur cuiſmodi ſint res. Nō em̄ ſi/
cut ſunt pater et filius due res vt in hīs
duabus rebus intelligat̄ eorū ſubſtan-
tia: ſed eorū relatōes quōis ille p̄ ea que
ſubiungit aperte oſtēdat ſe non intelli-
gere hoc mō duas pſonas eſſe duas res
Nam cū dicit ſi tres pſone ſunt vna tā-
tum res: et non tres res ſubiungit per ſe
ſeparatim. Quippe talem videt p̄nū/
ciare ſeperatōem que phibeat eſſe ſiml̄
in eodē homīe patrē et filii. Per hanc
namq̄ ſolā putat ſe poſſe liberare patrē
a cōmunionē incarnationis cū filio Nā
per illam ſeparationem qua aliud ē eſ-
ſe patrem et aliud eſſe filium: nā alie
ſunt ab inuicem paternitas et filiatio ſi
credit vnum et ſolū eſſe deum qui eſt pa-
ter et filius nō videt patrem et filii poſ-
ſe ſeperari quin ſint in eodem homīe ſi-
mul. Aut ergo aliam ſeperatōem perſo-
narum patris et filij loquitur q̄ illā qua
ſecundū prop̄ia alij ſunt ab inuicēz pa-
ter et filius quia per hāc nō intelligit in-
carnatōem alienā eſſe a patre ymo ſi ſi-
mul ſunt pater et filius opinatur confe-
qui patrē eſſe participē incarnatōis cuz
filio. Aut ſi illam dicit fruſtra laborat: ſi
cut iam dixi quia criſtiana fides hoc mo-
do intelligit patres et filii eſſe duas res
Sed cum ait ſicut ſunt tres angeli aut
tres anime aperte mōſtrat ſe nō de plu-
ralitate vel ſeperatione illa loqui quem
illis eſt pſonis ſecūdn̄m prop̄ia. Nē-
pe d̄ nulla vna eademq̄ numero re duo
āgeli dicunt̄ aut due aīe nec vnū aliqd̄
numero d̄ duob⁹ angel⁹ dicit̄ aut d̄ dua-
b⁹ aiab⁹ ſicut patrem et filium dicimus

de deo vno numero et vno numero deum
de patre et filio. Credimus enim et dicimus
quia deus est pater et deus est filius et con-
uersim pater est deus et filius est deus et tamen
nec credimus nec dicimus plures esse deos:
sed ita vnum est deum numero sicut natura quibus
uis pater et filius non sint vnus sed duo.
Angelum enim et animam secundum substantiam di-
cimus non secundum relationem. Nam licet angeli
nomen ab officio dictum sit quia angelus
nuncius dicitur tamen sicut anima pro specie sub-
stantie accipitur ita et angelus. Quod ipse
intelligere se monstrat cum pariter dicitur sic
sunt tres angeli aut tres anime. Tale namque
signat pluralitatem et separationem qualiter ha-
bent plures angeli aut anime: id est qualem
habent plures substantie. Quod adhuc
apte monstrare videtur cum subdit ita tamen
ut voluntate et potestate omnino sint idem.
Sic enim intelligit voluntatem et potestatem in il-
lis pluribus rebus quemadmodum in pluribus
angelis aut animabus. Quod intel-
ligi non potest si ille plures res putatur
secundum proprietates personarum esse non secundum
hic quod communiter dicuntur. Nullatenus namque
quod patris et filii secundum ipsas proprietates id
est secundum paternitatem et filiationem vlla vo-
luntas aut potentia est sed secundum diuinitatis
substantiam que communis est illis. Quare
si dicitur tres personas esse tres res secundum
ipsa propria: palam est quam superflue hoc di-
cat quod etiam inconuenienter addit sicut sunt
tres angeli aut tres anime. Ac si dicitur eas-
dem personas duas esse res secundum hoc quod
comune est illis id est secundum quod singula quibus
et plures simul vnus perfectus deus est.
Primum quero an sit christianus. Respondet
ut estimo hic se esse: ergo credit vnum
esse deum et ipsum esset tres personas id est
est patrem et filium et spiritum sanctum et filii perso-
nam sola incarnata alijs tamen duabus
cooperantibus. Qui autem ita credit affir-
mat eum non esse christianum quia aliquid vult
asserere contra aliquid horum. Si ergo
iste ita credit negat eum esse christianum qui

contra hic disputat. Utrum autem hanc fi-
dem subvertere ipse nitatur videamus.
Cum igitur dicitur ut de duabus personis
dicam sicut incepti quod de tribus intelliga-
tur: cum inquit dicit. Si due persone sunt vna
res et non due sicut sunt duo angeli aut
duo anime consequi patrem quoque esse in-
carnatum si filius est incarnatus puto quod
sic rationatur secum. Si vna et eadem
numero res deus est et ipsa eadem est pater et filius
cum filius sit incarnatus quomodo non et pater est incar-
natus. De vna quippe et eadem re non
est vera simul affirmatio et eius negatio
sed de alia re affirmare aliquid et de alia
idem ipsum negare nihil prohibet. Non
enim idem petrus apostolus est et non est
apostolus. Sed si alio nomine idem ipse af-
firmetur apostolus et alio negetur ut pe-
trus est apostolus et symon non est aposto-
lus non est vtraque vera euuincio sed vna
harum falsa. Petrus autem esse apostolum et
Stephanum non esse apostolum quoniam
alius est petrus et alius est stephanus pos-
sibile est verum esse. Si ergo eadem nume-
ro et non alia res est pater quam filius non
est verum: affirmari debere aliquid de fi-
lio et negari de patre aut affirmari debere
de patre et filio negari. Quicquid igitur est pater
et filius et quod dicitur de filio non debet ne-
gari de patre. Est autem incarnatus filius. Est
igitur incarnatus quoque pater. Sed he ratio-
natio si vera est et rata vera est heresis sa-
bellij. Si enim quicquid dicitur de vna per-
sona dicitur et de altera idcirco quoniam
vna res due sunt persone ergo sicut de fi-
lio dicitur filius et verbum et genitus ita
hec dicentur de patre. Et quemadmodum
pater est et pater et genitor et ingenuus
sic hoc de filio dicenda sunt. At si ita est:
non est alius pater quam filius nec filius ali-
a patre. Quare non sunt due persone sed
vna persona. Ideo namque dicuntur per-
sone due quia alij creditur abinuicem
pater et filius: si tamen deus erit pater
et filius. Nam semper pater est aliquid

De incarnatione verbi

pater et filius alicuius filius: nec vnq̄
 p̄r suimet ipsius ē pat̄: aut filius suimet
 ip̄s̄ fili⁹ ē. S; alius ē p̄r alius cui⁹ ē p̄r
 ⁊ s̄l̄iter ali⁹ ē fili⁹ et alius cuius ē filius
 Quare si in deo nō ē alius pater: ⁊ ali⁹
 cuius ē pater: nec similiter fili⁹ ali⁹ est ⁊
 alius cuius ē fili⁹ false dicit̄ de⁹ p̄r aut
 filius. Si em̄ in deo nō est alius a patre
 cuius p̄r sit: nō potest eē pater. Et simi-
 liter si nō est in eo ali⁹ a filio cui⁹ sit fili⁹
 non valet eē filius. Quapropt̄ non erit
 vnde ille due p̄sone dicāt̄ in deo que
 ideo dicūt̄ quia de⁹ est p̄r ⁊ de⁹ ē fili⁹
 et semp̄ alius ē pater alius ē fili⁹. T̄l̄ide
 tis ergo quō destruat̄ fides nostra secū
 dū sensū ei⁹ qui putat cōsequi p̄rem esse
 cū filio incarnatum si vna ⁊ nō plures:
 sūt res in deo p̄sone plures. Si em̄ ve-
 ra est hec ei⁹ cōsequētia nō solū hoc q̄s
 de patre ⁊ filio dixi: sed in oib⁹ tribus p̄-
 sonis tāta sequet̄ cōfusio vt quicq̄d de
 singulis pp̄rie dicit̄: de oibus dicēdum
 cōmunit̄ sit. Quāobrem nō erit vnde
 pater ⁊ fili⁹ et sp̄s̄ factus p̄cedēs a p̄fe
 et filio sūt alij abinuicē sicut ostendi in
 patre ⁊ filio. Quare nec vlla erit ibi re-
 latio que nullaten⁹ ibi ē nisi scdm̄ h̄ q̄s
 alij sūt abinuicē. Ergo nec plures erūt
 p̄sone. Posito nāq; vnā rem eē tres per-
 sonas aut illud non seq̄tur q̄s dicit̄: aut
 oīa illa simul que dixi cōsequēt̄ur. Si-
 milis nāq; ē oibus vis cōsequētie. Cur
 ergo p̄git ad incarnatōm quasi ip̄a sola
 faciat questionē nō potius dicit si tres
 p̄sone sūt vna res nō sunt tres persone
 Nā nō minus ante incarnatōez q̄ post
 facere hāc questionē potest. Si aut̄ hoc
 omnino vult asserere: tres scilicet perso-
 nas secūdum q̄ vnaqueq; deus ē non
 esse vnā rem sed tres res: vnāqueq; per
 se sicut sūt tres angeli: apertissimū ē q̄
 tres deos cōstituit. Sed forsitan ip̄e nō
 dicit sic sūt tres aīe aut tres angeli: sed
 ille qui mihi eius mād̄avit questionem
 hāc ex suo posuit similitudinē sed soluz

tres p̄sonas affirmat eē tres res sint ad
 ditamento alicuius similitudinis. Cur
 ergo fallit̄ aut fallit sub noīe rei cum id
 ip̄m significet̄ sub noīe dei. Itempe aut
 deū esse rem illā negabit in qua tres p̄-
 sonas ymo, quā tres fatemur esse perso-
 nas. Aut si hoc nō negat consequēs est
 vt sicut ip̄e assent̄ p̄sonas tres non vnā
 sed tres esse res. Ita quoq; affirmet eas
 dem p̄sonas non vnū sed tres esse deos
 Que q̄ ip̄ia sic iudicēt̄ cristiani. Sed
 dicit nō cogit quod dico tres res fateri
 tres deos: quomō tres: ille res simul sūt
 vnus deus: ⁊ nos dicim⁹. Ergo singu-
 la queq; de tribus illis: id ē singula q̄q;
 p̄sona nō est deus sed ex trib⁹ rebus cō-
 ficitur de⁹. Pater igit̄ nō est deus: fili⁹
 non ē deus sp̄s̄ factus nō ē de⁹ qm̄ nec
 de singulis nec de duobus sed solū de
 tribus simul noīatis dicēdus ē de⁹: q̄s
 similiter est impiū. Nā si ita est nō ē de⁹
 simplex natura sed partibus cōposita.
 Sed si simpliciter habet intellectum: ⁊
 non multiplicitate fantasmātū obrūtū
 intelligit̄ simplicia p̄stare cōpositis quā
 tū ad simplicitatem ⁊ cōpositionem at-
 tinet. Quā omne cōpositū necē est aut ī
 intellectu posse disiungi aut re ipsa quod
 de simplicibus intelligi nequit. Cuius
 em̄ partes cogitari non possūt id in par-
 tes nullus intellectus dissoluere potest
 Si ergo deus tribus ex rebus composi-
 tus est: aut nulla natura simplex ē: aut
 ali qua natura est alia: que in aliquo est
 p̄stātior natura dei que vtraq; quam
 falsa sint non est obscuruz. Quod si iste
 de illis dyaleticis modernis est: qui ni-
 hil esse credunt nisi quod ymaginatio-
 nibus cōprehendere possunt: nec putat
 aliquid esse in quo partes nulle sunt vt
 non negabit̄ intelligere se quia si eēt̄ ali-
 quid quod nec actu nec intellectu dissol-
 ui posset mai⁹ eēt̄ q̄s q̄s vel intellectu est
 dissolubile. Ita q; si oē cōpositū saltē co-
 gitatōe dissolui p̄t cū dic̄ deū eē cōpositū

dicat deo aliquid maius se posse intelligere: trāsit itaq; eius intellect^o ultra deū qđ nullus facere potest intellect^o. Sed videamus qđ addat quasi ad incōuenientiā repellēdā que videtur nasci si tres ille p̄sone sūt tres res. Sic tamē inquit vt vna triū earū rerū sit voluntas et potestas: hic querēdū ē an ille tres res sed hoc qđ separatim abiuicē intelligūtur an secūdū cōmunē volūtate et ptātē an neq; scđm illud solū qđ separatim habēt: neq; sed hoc qđ cōmune est illis: sed secūdū vtrūq; simul sint diuine nature. Quippe si scđm illud quod sūt separatim habēt diuinitatē erūt tres dij: et idē intelligi poterūt sine volūtate et ptātē. Semp̄ em̄ pp̄ria discrete intelligūtur a comunib^{us}: et cōmunia a discretis. Sed diuina natura sine volūtate et ptātē nulatenus intelligi valet. Quod si secūdū vnā et cōmunē volūtate et ptātē sūt et singule et bine et tres simul deus: qđ ibi faciūt ille tres discordes res: que nec nisi p̄ aiuid in vnitatē cōcordare possunt deitatis: nec ad p̄fectionē nec ad auxiliū aliquod vt deus sit valeāt. Nam si vna sufficit volūtate et ptās ad p̄fectionē dei: que sūt ille tres res q̄bus idiget deus aut ad quid illis eget. Credimus em̄ deū nullo indigere: frustra igit cogitantur ille tres res in deo. Ac si nec sole tres res: nec sola voluntas et potestas: sed hec oīa simul cōficiūt deū. Itē dico quia cōpositus est et ea que nō sunt p̄ se de^o aut dij faciūt deū. Aut si dicit quia ille tres res ita nomē dei habēt p̄ ptātē et volūtate sicut hō dicit rex p̄ regiā ptātem: nō est deus nomē substātie sed accīdētaliter dicūtur ille nescio que tres res tres dij: sicut tres hoīes eādē habentes regiā ptātē tres reges dicūtur. Tres em̄ hoīes vnus rex esse nequeunt. Qđ cū nefādum sit: nō est opus dicere. Lo dex magnus implēdus ē si voluero scribere absurditates et impietates q̄ sequū

tur si verū est: vna dei persona incarnata reliquis duas p̄sequi esse incarnatas quia tres ille p̄sone sūt vna res secūdū id quod cōmuniter de tribus dicit: aut si sūt tres res sepeate que admodū ille putat cōtra que ista dixi qđ sol^o filius est incarnatus. Palā ergo ē que nō debeat esse p̄mptus ad disputādū de reb^{us} p̄fundis et maxime de illis in q̄bus nō errat sine periculo.

Tres p̄sonas esse incarnatas filio in caruato ip̄osibile ē filio tñ ampli^o cōuenit incarnari quā p̄ri et sp̄iūctō. III

Sed forsītā dicit iste mihi. Sic putas ista pariter cōsequi ex necessitate que dicitur sic et sequitur quod dico ita necessaria mea videt cōsequētia. Ergo ostēde non cōsequi que dico: et fatebor ego tecū nullū incōueniens sequi: si sol^o fili^o est incarnatus aut si tres p̄sone sūt vna res. Qđ si ad hac ostēsiōne deficiis nō soluis sed magis ligas questioem cū tu ip̄e mecū p̄bas innumerabilia nasci incōuenientiā. Que si negāda sūt ambo debem^{us} pariter cōcludere tres p̄sonas nō eē vnā rem sed sol^o filius ē incarnat^{us}: aut si sūt vna res oēs parit^{er} eē incarnatas. Ostēdēdū ergo est in quo iste fallit et quō incarnatōm sol^o filij nō seq̄tur tres p̄sonas eē tres res se paratas: aut si sunt vna res: tres p̄sone oēs eas esse incarnatas. Qđ vtiq; deus vna et sola et indiuidua et simplex sit natura et tres p̄sone factōrū patrū et maxie beati augustini post ap̄los et euangeliſtas inexpugnabilib^{us} rationib^{us} disputatū ē. Sed et si q̄s legere dignabitur duo parua opuscula mea monologiō scilicet p̄sologion que ad hec maxie factā sūt vt qđ fide tenem^{us} de diuina natura et eius p̄sonis p̄ter incarnatōm necarijs ratōib^{us} sine scripture auctoritate p̄bari possit. si inquam ea aliq̄s legere voluerit puto qđ et ibi inueniet de hoc qđ nec improbare poterit nec p̄tēpnere volet. In quib^{us}

De incarnatione verbi

(N aliquid quod alibi aut nō legi: aut q̄
nō meminī me legisse nō q̄si docēdo qd̄
doctores nostri nescierūt aut corrigēdo
q̄ non bene dixerūt: sed dicēdo forsit an
q̄ illi tacuerunt qd̄ tamē ab eorū dictis
non discordet sed ill' cohereat) posui ad
respondēdum p̄ fide nostra contra eos
qui volētes credere quod nō intelligūt
veridēt credētes siue ad adiuuādū reli
giosū studiū eorum qui hūiliter querūt
intelligere qd̄ firmissime credūt nequa
q̄ ob hoc me redargēdū existimo. Ne
tamē hāc legētibus eplam laborē inuin
gam querēdi alia scripta vt nō solūmō
fide verū etiā euidēt cognoscāt ratioē
tres p̄sonas non esse tres deos sed vnū
solū: nec tamē deo secundū vnā p̄sonaz
incarnato: ex necessitate secundū alias
p̄sonas: eūdē deū incarnari (aliquid hic
q̄tū ad repellēdū opiniōem huius de/
fensoris) sicut ipse putat nostre fidei suf
ficere credo subiugā. Apte dicit aut pa
trē et spiritū sanctū cū filio esse incarnatū
aut tres illas p̄sonas esse tres res sepa
tas. Quā nimirū sepatōem talē existimat
vt nec pater nec ipsū sanctus sint in filio.
Nā si due alie p̄sone sūt in filio z fili' in
hoīe: ille quoq; sūt in hoīe. Unde putat
cōsequi cū tres p̄sone simul sint in eodē
hoīe si sūt vna res nullaten' p̄sonā filij
posse i hoīe ipso incarnari: sine alijs ouo
bus p̄sonis. Personas tamē tres eē nō
negat: nec filiū eē incarnatū. Quā igit
(vt supra mōstratū ē) si tres p̄sone sunt
tres res seporate: aut tres deos eē cōse/
qui aut alias (de quibus iā dictū est) ab
surditates nūc breuiter ostēdā adiuuā/
te vno solo deo. Prīmū quia etiā si sint
tres dī nihil illi p̄derit ad defendēdū pa
trē z spiritū sanctū ab incarnatōi quod fieri
non posse putat siue deorū multitudine
Deniq; q̄ nō sunt plures dī sed vn' so
lus. Postea patefaciā: quāuis sit vnus
deus tres p̄sone: nō tamē qualibet vna
incarnata: alias quoq; incarnari neces

se esse: sed potius eēt impossibile. Diui
ne vtiq; nature est sicut semp z vbiq; eē
vt nihil vnq; aut alicubi sit siue eius p̄/
sentia. Alioquin nequaq; vbiq; et semp
est potēs z quod vbiq; potēs nō ē z sem
per: nullatenus ē deus. Si em̄ dicit non
ipsā demā substantiā sed ptātem ei' esse
semp z vbiq;: nō tamē negebat ptātem
illi esse aut accidētālē aut substantialē: ac
cidētalis quidē nō est deo ptās: quia cū
oē subiectū siue accidētū aut esse aut in/
telligi possit: deus sine ptāte nec eē nec
intelligi potest. Si vero deo ptās sbstā
cialis est: aut pars ei' essentie: aut est id
ipm quod est tota ei' eēntia. Pars aut
non est: quia sicut supra dictū ē: qd̄ par
tes habeat: aut actu aut intellectu ē disso
lubile: qd̄ oīno extraneū est a deo. Idēz
igit est esse dei z ptās eius. Sicut itaq;
ptās dei est semp z vbiq;: ita quicquid ē
deus vbiq; z semp est. Erga cū p̄dictus
nostre fidei: defensor: secundum se: dicit
esse tres deos: mōstrare nequid quomō
sint sepatim ea separatione qua putat se
patrē z spiritū sanctū ab incarnatōe libera
re. Nō ergo illū potest adiuuare multi
tudo deorū ad defendēdū patrē et spiritū
sanctū ab incarnatōe qm̄ inueniri nō po
test in deorū multiplicatōe illa distinctio
sine qua defēsionē istā fieri posse nequa
q; existimat. Quod aut vnus sol' deus
sit z non plures: hinc facile p̄bat qz aut
deus non est summum bonum aut sunt
plura summa bona: aut non sūt plures
dī sed vnus solus. Deū vero sūmū bo
nū esse nullus negat: quia qcqd̄ aliquo
minus ē nullaten' deus est et quicquid
summū bonū nō ē: min' est aliquo: quia
min' est sūmo bono. Summū certe bo
nū pluralitatē sui non admittit vt plu
ra sint sūma bona: Si em̄ plura sūt sum
ma bona paria sūt. Sūmū ergo bonū ē
quod sic prestat alijs bōis vt nec par ha
beat nec prestatū. Summū ergo bonū
vnū et solū ē: non igitur sūt plures dī s̄

vnus et solus est deus sicut summum bonum est vnum et solum: et sic summa substantia vel essentia siue natura que eadem ratione qua summus nullatenus pluraliter posse dici probatur. Qui vnus solus deus cum sit tres persone pater et filius et spiritus sanctus: non tamen filio incarnato necessesse est alias quoque personas (sicut ille disputator putat) incarnari sed impossibile. Personas enim non negat plures esse idcirco quoniam alie sunt abinuicem. Si enim abinuicem non essent: alie plures non essent. Sed ut breuius explicem quod volo et facilius loquar tamen sic supra feci de patre et filio: quod per hos clarescit quid intelligendum sit de spiritu sancto. Pater ergo et filius secundum substantias non sunt plures nec alii abinuicem quia non sunt due substantie nec alia substantia patris alia filii sed vna et eadem substantia sunt pater et filius. Secundum personam vero sunt plures et alii abinuicem: quod pater et filius non sunt vna et eadem persona sed due et alie abinuicem. Dicit ergo si filius incarnatus est: et filius non est alia sed vna et eadem numero res: que pater: ergo necesse est patrem quoque esse incarnatum. Vna enim et eadem numero res impossibile est simul esse et non esse in eodem homine incarnatam. Et ego dico. Si filius incarnatus est et filius non est vnus et eadem numero persona quam pater est sed alia: non idcirco esse patrem incarnatum necesse est. Aliam enim personam esse in vno homine incarnatam: et aliam simul non esse in eodem homine incarnatam possibile est. Et ille. Si deus filius incarnatus est: et deus qui est filius non est alius sed vnus et idem numero deus qui pater est. Plus tamen (quod quis diuersas persone sint pater et filius) videtur necesse esse patrem quoque incarnatum cum filio propter identitatem deitatis: quod possibile esse propter diuersitatem personarum non esse simul incarnatum. Videte quid hic dicit: quomodo claudicat vtroque pede in incarnatione filii dei. Nam qui recte suscipit eius incarnationem:

credidit eum non assumpsisse hominem in vnitatem nature sed in vnitatem persone. Hic autem somniat hominem a filio dei magis esse assumptum in nature vnitatem quam in persone vnitatem. Si enim hoc non opinaretur: non diceret magis necessarium esse patrem cum filio incarnatum (quod vnus est deus pater et filius) quam esse possibile illum simul non esse incarnatum quia plures sunt persone. Vtroque igitur pede id est in vtraque parte claudicat: in incarnatione filii dei qui vna natura est cum patre et alia persona a patre quicquid existimat hanc incarnationem sic esse secundum nature vnitatem: ut filius non possit incarnari sine patre: nec intelligit eam sic secundum vnitatem esse persone ut pater non possit incarnari cum filio. Quippe deus non sic assumpsit hominem ut natura dei et hominis sit vna et eadem sed ut persona dei et hominis vna eademque sit: quod non nisi in vna persona dei esse potest. Diuersas enim personas vnas et eandemque personam esse cum vno eodemque homine nequit intelligi. Nam si vnus homo cum singulis plerisque personis vna persona est necesse est plures personas que alie sunt a se inuicem esse: vnas eandemque personam: quod non est possibile. Quapropter impossibile est deo incarnationem secundum vnas quolibet personam: illum secundum aliam quoque incarnari personam. Vt autem deus magis assumpsit hominem in vnitatem persone filii: quam in vnitatem alicuius aliarum personarum: quod in hac epistola nostrum hoc propositum non fuit: tamen quoniam huius rei mentio se obrulit alii quam reddendam rationem existimo. Nam si spiritus sanctus incarnatus esset sicut filius est incarnatus esset spiritus sanctus filius hominis. Essent igitur duo filii in trinitate dei scilicet filius dei et filius hominis. Unde quedam nasceretur dubietatis confusio cuius de deo filio loquimur vtrique enim esset deus: et filius quod quis alter dei alter hominis: fieret quoque quasi quedam inequalitas diuersarum personarum secundum hoc

De incarnatione uerbi

quod filij essent: que oīno equales eē de
 bent: cum alter filius (maioris parētis)
 dignitate excelleret: alter (minoris parētis)
 humilitate subesset. Quō em̄ maior
 est natura dei q̄ hoīs: tanto dignius est
 esse filium dei q̄ filiū hominis. Si ergo
 spūsfactus natus esset ex uirgine: cū fili
 us dei haberet excellētiore natiuitatem
 solā que ex deo est: et spūsfactus minorē
 tantū que esset ex homine: alia persona
 esset maior et alia minor secundum digni
 tatem natiuitatis q̄ nō cōuenit. Quod
 si aūt pater in unitatē sue persone homi
 nem assumpsisset: easdem faceret in deo
 pluralitas filiorū incōuenientias: et ad
 huc aliam. Nam si esset filius uirginis:
 due p̄sone in trinitate nomē nepotis as
 sumerēt: quia et pater nepos esset parē
 tum uirginis et filius eius uirginis esset
 nepos: cum ipse tamen nihil haberet ex
 uirgine. Quō ergo q̄libet paruū incon
 ueniēs in deo est impossibile: non debu
 it alia persona incarnari q̄ filius. Illo
 em̄ incarnato nullum sequitur incōueni
 ens. Quod em̄ patre minor dicitur filius
 et spūsancto secundum humanitatē: non
 tamen ille due persone ideo excellūt fi
 lio: quia eādē maiestatem (qua maio
 res sunt hūanitate filij) habet et fili⁹ qua
 et ipse p̄est cū illis sue hūanitati. Est et
 aliud cur magis cōueniat filio incarna
 tio q̄ alij. Qui em̄ erat incarnādus ora
 turus erat p̄ humano genere. Et satis
 conueniētius suscipit mens hūana filiū
 patri q̄ aliu⁹ alijs supplicare: q̄ uis hec
 supplicatio non fiat a diuinitate: sed ab
 hūanitate ad diuinitatē. Et idcirco fili⁹
 dei facit quia homo per unitatē perso
 ne filius dei est. Amplius. Qui hoīem
 erat assumpturus ventur⁹ erat ad pu
 gnādum contra dyabolum: et ad inter
 cedēdum (sicut dixi) p̄ hominib⁹. Qui
 ambo dyabolus scilicet et homo per ra
 pinam se uoluerunt facere similes deo:
 cum propria sint vsi uolūtate. Et quia

per rapinam uoluerūt: non nisi falsita
 tem qm̄ non nisi iniuste uoluerūt. Pro
 pria enim uolūtas hominis sine angeli
 est que contra uolūtatem dei est. Cum
 em̄ uult aliquis q̄ deus uelle prohibet:
 nullū habet auctorem sue uolūtatis ni
 si seipm̄: et ideo sua propria est. Nam q̄
 uis homo uolūtatem suā aliquādo sub
 dat uoluntati alterius hominis: pp̄ria
 tamen est si contra deū est: qm̄ non eam
 subdit nisi ut aliquid qd̄ uult attingat:
 et idcirco seipm̄ habet auctorem cur eā
 alij subdat. Quapropt̄ propria uolun
 tas est que nulli alij est subdita Solius
 aūt dei est propriam habere uolūtatem
 id est que nulli subdita sit Quicūq̄ igit̄
 propria uolūtate utitur ad similitudinē
 dei: per rapinā nititur: et deū pp̄ria di
 gnitate et singulari excellētia priuare q̄
 tum in ipso est cōuincitur. Si em̄ est alia
 aliqua uolūtas que nulli subdita sit: nō
 erit uolūtas dei omnibus plata: nec erit
 ipsa sola cui nulla alia p̄est. Nulla igit̄
 tur triū personarū dei cōgruētius semet
 ipsam exinanīuit for. ser. acti. ad debel
 landū dyabolū et intercedēdum pro ho
 mine qui p̄ rapinā falsam similitudine⁹
 dei p̄sūpserat: q̄ filius: qui splēdor lu
 cis eterne et uera patris imago: nō rāpi
 nā arbitratus est esse se equalē deo: uerū
 per ueram equalitatē et similitudinē di
 xit ego et pater unū sum⁹. Et qui uidet
 me uidet et patrē. Nullus nāq̄ iusti⁹ ex
 pugnat reū: uel punit aut illi misericor
 dius parcat uel pro eo intercedit: q̄ cui
 speciali⁹ iniuria fieri probat̄: nec aliqd̄
 conueniētius opponit falsitati ad ex
 pugnādum: aut apponitur ad saluādū
 q̄ ueritas. In illū em̄ (falsā dei p̄sumē
 tes similitudinē) speciali⁹ peccasse ui
 dent̄ qui uera dei patris similitudo cre
 ditur. Suscepit aūt in unitatē persone
 hoīem ut dictum est ut sint due nature:
 diuina scilicet et humana: una perso
 na De qua persona quā firmissime cre
 dū

dimus esse: non ex duabus personis in xpo: tamē quia potest dici vnde parum caute intuētibz videri possit xps ex duabus et in duabz psonis existere: nō inuētile mihi videtur aliquid dicere.

Quō in xpo nō dicūtur due psonae eē sicut due nature assūpte. La. V.

Sicut em̄ quidā. Quō dicim⁹ in xpo nō eē duas personas sicut duas naturas. Nā deus et ante hoīs assūptōem persona erat nec postq̄ hoīem assūpsit persona destitit esse: et homo assūptus psona est: q̄ oīs homo indiuiduus esse psona cognoscit. Quare alia est psona dei que fuit ante incarnatōem alia hoīs assūpti: sicut igitur xps deus et hō: ita due in illo videntur esse persone. Que ratiōinatio p hoc videtur probare duas esse personas in xpo quia deus est psona et hō assūptus ē psona. Sed non ita est. Sicut em̄ in deo vna natura est: plures psonae: et plures psonae sunt vna natura ita in xpo vna psona est: plures nature: et plures nature sūt vna psona. Quēadmodū em̄ pater est deus et filius est de⁹: et spūssāctus est deus: et tamē nō tres dī sed vn⁹ est de⁹ ita in xpo de⁹ est psona: et hō est psona: nec tamē due sūt: sed vna psona. Non em̄ est ali⁹ de⁹: alius hō in xpo: q̄uis aliud sit deus: aliud hō: sed idē ipse est de⁹ qui et hō. Verbū em̄ caro factū: assūpsit naturā aliā non aliā psonā. Nā cū pferatur hō: natura tm̄ que comunis est oīb⁹ hoīb⁹ significat. Lū vero demonstratiue dicimus istū vel illū hoīem: v̄ pprio noīe ihesu: psonā designam⁹: que cū natura collectōem hz pprietatū qb⁹ hō cōmunis: sit singlis et ab alijs singulis distinguit. Nā cū ita designat non qlibet hō intelligit s̄ q̄ ab anglo nūciat⁹ ē q̄ de⁹ et hō fili⁹ dei et fili⁹ x̄gis ē et q̄cqd de illo dicit⁹ aut secūdū deū: aut secūdū hominē verū est dicere. Neq̄ em̄ psonaliter fili⁹ dei designari potest vel nominari si-

ne filio hoīs: nec fili⁹ hoīs sine filio dei: quia idem ipse est fili⁹ dei qui fili⁹ hoīs: et eadem ē verbi et assūpti hoīs pprietatum collectio. Diuersarū vero psonarū impossibile ē eandem esse pprietatū collectionē: aut de inuicē eas pdicari. Nā et petri et pauli nō est eadē pprietatum collectio: et petri nō dicit⁹ paul⁹ nec paulus petrus. Lū ergo verbū caro factū est: naturā assūpsit: que sola noīe hominis significatur: et semp est alia a diuina natura. nō aliā assūpsit psonā qm̄ eadē habet cū assūpto hoīe pprietatū collectionem. Nō em̄ idē est hō: et assūptus a verbo: hō idest ihesus: qm̄ in noīe hoīs sicut dictū ē sola intelligit natura in assūpto vero hoīe vel in noīe ihesu intelligit cū natura (idest cū hoīe) collectio pprietatū: que ē eadē eidē assūpto homini et verbo. Quapropt non dicimus verbū et simpliciter hoīem eandē esse psonā: ne nō magis dicam⁹ illum hoīem eandē esse psonā cū verbo: q̄ quēlibet hoīem s̄ verbū et illū assūptū hoīem idē est ihesu: sicut nō credimus eūdē hoīem eandē simpliciter eē psonā cū deo: s̄ cū illa psona: q̄ verbū est: et fili⁹ est: ne confiteri videamur ipsū hoīem psonā eandē esse: que pater ē aut spūssāctus. Sed quō et verbū ē de⁹: et ille assūptus hō est hō verū ē dicere quia de⁹ et hō eadē est psona est: sed in noīe dei subaudiendum verbum et in nomine hominis subaudiendum est filius virginis.

Q̄ p̄ fili⁹ et spūssāct⁹ nō sint tres res sepe naturaliter pbaē exēplo. VI.

Scriptis illi cui respondeo in hac ep̄la nihil potui videre preter illud q̄ supra dixi s̄ puto sic rei veritate patere ex hīs q̄ dixi v̄t nulli lateat intelligēti nihil qd̄ ab illo dicit⁹ vim veritatis tenere. Sed si reuocatus a multitudine deorū: pluralitatē abnegat in deo psonarū: hoc ideo facit: quia nescit vnde loquit⁹. Nam nec deū nec p-

De incarnatione verbi

sonas eius cogitat: sed tale aliquid quales sunt plures humane persone. Et quod videt unum hominem plures personas esse non posse: negat hoc ipsum de deo. Homo enim idcirco dicitur tres persone quia sunt tres res separate sicut tres homines sed quia similitudinem habet quandam cum tribus separatis personis. Consideremus hoc in patre et filio et id ipsum intelligatur de spiritu sancto. Ponamus igitur hominem qui tamen sit pater et non filius et filium eius qui tamen sit filius et non pater ut adam et abel. Dicimus itaque de adam patre et abel filio: quia pater non est filius et filius non est pater quod duo homines et separate persone sunt adam et abel nec est cuius filius sit adam aut cuius pater abel. Sic itaque fatemur in deo quia pater non est filius: aut filius pater: quia duo dei non sunt quoniam pater non habet patrem: aut filius filium. Similiter spiritus sanctus non est pater aut filius: quia non est cuius sit pater aut cuius sit filius. Quis ergo pater et filius et spiritus sanctus tres sunt et alii ab invicem: et nec de invicem dici queunt: sicut de patre et filio in diversis personis hominum ostendimus: ideo dicitur tres persone non quod sint tres res separate. Ac si negat tria dici de uno posset: et unum de tribus ut tria non dicatur de invicem sicut in hijs tribus personis et uno deo facimus quoniam hoc in alijs rebus non videt: nec in deo intelligere valeat sufferat paulisper aliquid: quod intellectus eius penetrare non possit esse in deo nec comparet naturam que super omnia est libera: ab omni lege loci: et temporis et compositionis partium: rebus quo loco: aut tempore clauduntur: aut partibus componuntur sed credat aliquid in illa esse quod in istis esse nequit: et acquiescat auctoritati christi nec disputet contra illam.

Originem personarum in divinis alio naturali exemplo probat. Cap. VII.

Ideam tamen an in rebus creatis et loci et temporis et compositionis

onis partium legi subiaceret inveniri potest sit aliquatenus hoc quod negat in deo. Ponamus fontem de qua nascatur et fluat rivus qui postea colligatur in lacum sitque nomen eius nilus. Sic itaque discrete dicimus fontem rivum lacum ut fontem non dicamus rivum. aut lacum nec rivum fontem aut lacum. nec lacum fontem aut rivum fons tamen et nilus vocatur et rivus nilus et lacus nilus et duo simul fons et rivus nilus: fons et lacus nilus rivus et lacus nilus: cum tamen non sit alius et alius nilus sed unum idemque siue cum singulus quisque siue cum bini siue cum tres dicuntur nilus. Tres igitur sunt fons: rivus: lacus: et unus nilus: unus fluvius: una natura: una aqua: et dici non potest quod tres. Nam neque tres: aut nili: aut fluvius: aut natura: aut aque sunt: neque tres aut fontes: aut rivus: aut lacus. Unum igitur dicitur hoc de tribus et tria de uno: nec tamen tria de invicem. Quod si obicit non esse singulum quemque: aut fontem: aut rivum: aut lacum: aut binos perfectum nilum: sed partes nili: cogitet totum hunc nilum ex quo incipit: usque dum desinet esse in tota quasi etate sua: quia nec ipse totus est simul: aut loco aut tempore sed per partes nec perfectus erit: donec desinat esse: habet enim nilus quandam cum oratione similitudinem: qua quod diu quasi ex oris fonte procedit: perfecta non est: et cum perfecta est: iam non est. Si quis enim sic consideret et diligenter intelligat: cognoscet totum nilum esse fontem totum esse rivum: totum esse lacum: nec fontem esse rivum aut lacum: nec rivum esse fontem aut lacum: nec lacum esse fontem aut rivum. Non enim est idem ipse fons: qui rivus aut lacus quibus id ipsum sit rivus et lacus quod fons idem nilus: idem fluvius: eadem aqua: eadem natura. Tria igitur hec dicuntur de uno perfecto: et unum perfectum totum de tribus: nec tamen ipsa tria de invicem dicuntur: quibus hoc aliter valde: et perfectius sit in

illa natura simplicissima: et ab omni lo-
 q̄ vel temporis liberrima. Verū tamen
 hoc aliquaten⁹ videt̄ in reb⁹ que par-
 tibus cōpositis localis: et temporalis est
 nō est incredibile in illa sūme libera na-
 tura p̄fecte esse. Est hoc quoq; hic consi-
 derādū: q̄ fōs nō ē de riuo nec de lacu:
 riuus vero de solo fonte: nō de lacu: la-
 cus vero de fōte: et de riuo: et ita vt tot⁹
 riuus de toto fōte: et totus lac⁹ de toto
 fonte et de toto riuo: sic dicim⁹ in patre
 et filio et spū sancto. Et quia alio modo
 riuus est de fonte: et alio mō lacus de fō-
 te: et riuo: vt lacus nō dicatur riuus: sic
 suo quodāmodo alio: verbū ē de patre
 et spū sanctus alio modo de patre et ver-
 bo: vt idē spū sanctus nō sit verbū aut
 fili⁹: sed procedēs. Adhuc volo quidā
 dicere quod quōis magnā habeat disti-
 mitudinem nōnullam tamē habet ad
 incarnatōem verbi similitudinē q̄ forsi-
 tan aliquis legēs cōtempnet: dicā tamē
 quia ego alio dicēte omnino nō cōtem-
 nerem. Si enī riuus p̄ fistulā currat a fō-
 te vsq; ad lacum: nōne sol⁹ riuus quōis
 non alius nil⁹ quā fons et lac⁹ vt ita di-
 cam infistulat⁹ ē. Sic sol⁹ fili⁹ incarna-
 tus ē: licet nō ali⁹ de⁹ q̄ p̄ et spū sanct⁹.

Eternitatē cui pūctū cōparat. VIII.

Ed qm̄ ista terrena valde lōge
 sunt a sūma natura leuimus ad
 illā (ipsa opilatē) mētē et i ea p̄tē
 plemur aliquaten⁹ et breuiter q̄ dicim⁹.
 Deus nō ē aliud quā ip̄a simplicit̄ eter-
 nitas. Eternitates autē plures intelli-
 giqueēt. Nā si plures sunt: aut sunt ex-
 tra seinuicem aut sunt intra seinuicem.
 Sed nihil est extra eternitatē: ergo nec
 eternitas est extra eternitatē. Itē si ex-
 tra seinuicem sūt in diuersis locis sunt:
 aut temporib⁹: quod alienū est ab eter-
 nitate. Nō itaq; sūt plures eternitates
 extra seinuicem. Si vero inuicem in se
 plures esse dicūtur. Sciēdū quia quoti-
 enscunq; repetat̄ eternitas in eternitate

non est nisi vna et eadem eternitas. Di-
 gnior ē autē natura que i se repetita sem-
 per sibi cōuenit imp̄fectā vnitatē. quā q̄
 sui admittit pluralitatem. Vbi enī plu-
 ralitas ibi diuersitas. At vbi diuersitas
 ibi nō est p̄fecta concordia. P̄fecta nā
 q̄ est que in idēpnitatē: et eandē vnitatē
 cōuenit. Si ergo melior ē p̄fecta concor-
 dia q̄ imp̄fecta: et impossibile est in sum-
 mo bono qd̄ est ip̄a eternitas esse imper-
 fectū aliquid: nō ē possibile naturā eter-
 nitatē: pluralitatē admittere. Quapro-
 pter quocienscūq; repetatur eternitas in
 eternitate. semp vna et eadē eternitas ē.
 Quod de multis alijs similiter dicitur:
 vt omnipotētia in omnipotētia non est
 nisi omnipotētiā vna. Et vt vnū de hjs
 que diuinā non habet naturā: in quo si-
 militer ē: ponā. Pūctū in pūcto nō est
 nisi pūctū: habet enī pūctum (velud me-
 diū pūctum mūdi velud pūctū tēporis
 id est p̄sens temp⁹) eternitatis: nō nullā
 similitudinē nō parē ad eiusdē eterna-
 tis contēplationē vtilē. Unde lac⁹ als
 disputādum est: hic tm̄ hoc sufficiat: q̄
 pūctū simpliciter id est sine p̄tibus est: et
 indiuisibile est velud eternitas: et ideo
 pūctū cū pūcto sine interuallo nō est ni-
 si vnū pūctū: sicut eternitas cū eterna-
 te nō est nisi vna eternitas. Ergo qm̄ de
 us eternitas est nō sūt plures dī: q̄ nec
 deus extra deū nec de⁹ in deo addit nu-
 merū deo. Semp igitur vnus et idē est:
 solus deus. Lū itaq; deus de deo nascit̄
 (quia quod nascit̄ nō ē extra id de quo
 nascit̄) est p̄les in parēte et parēs in ple-
 vnus scilicet deus pater et fili⁹ et cū deus
 p̄cedit de deo patre et filio nec exit extra
 deū manet de⁹ id est spū sanctus in deo
 de quo p̄cedit. Et est vn⁹ deus pater et
 fili⁹ et spū sanctus. Et quō ista natiuitas:
 et ista p̄cessio sine p̄ncipio sūt: alioquin
 eternitas nata et eternitas procedēs qd̄
 falsū est: habet p̄ncipiū nequa q̄ deum
 incepisse eē patrē aut filiū aut spū sanctū

cogitare debem^o aut possum^o. Sic autē s̄
 stātia diuina eternā ⁊ singularē fūat vni-
 tatē sic horū velatinozū p̄ris sez ⁊ filij : p̄-
 cedēt ⁊ de quo p̄cedit natura inseparabilē
 tener cū vnitāte p̄lālitatē. Itā quēadmo-
 dū necē ē deū sp̄ vnū ⁊ eūdū eē ⁊ nō aliū :
 et aliū ita pater nūq̄ ē idē filio suo aut p̄-
 cedēs illi a quo p̄cedit sc̄dm̄ has relatōes
 S; pater ali^o ē : ⁊ filij ali^o ē : p̄cedēs ali^o a
 quo p̄cedit : nec vnq̄ dici possūt de inuicē
 Quō ḡ cū de^o nascit de deo : vl̄ cū de^o p̄-
 cedit de deo : nec substācia p̄t amittere sin-
 glaritatē : nec relatō p̄lālitatē idcirco vnū
 ē ibi tria : ⁊ tria vnū . nec tñ tria de inuicē di-
 cūtur : nec incredibile debet esse in natura q̄
 sup̄ oīa ⁊ oīb^o alijs dissimiles ē eē aliqd̄ :
 cui^o exemplū i alijs reb^o nō valeat p̄fecte
 inueniri : hec autē tria latini dicunt p̄sonas
 greci substācias. Sic em̄ dicim^o nos i deo
 substāciā vnam : tres p̄sonas : ita illi dicūt
 vnā eēnciā tres substācias : idipm̄ p̄ sub-
 stāciā q̄ nos p̄sonā significātes nec a nob̄
 aliquaten^o i fide discrepātes. Quō vero
 fili^o nascit de patre ⁊ sp̄s̄ fact^o p̄cedat a
 patre ⁊ filio nec tñ sit fili^o : qm̄ sicuti ē : vi-
 deri i hac vita nō p̄t bt̄us augustin^o velud
 p̄ specim̄ i enigmate i libro de hac ip̄a tri-
 nitate diligēter cōtēplat^o ē. Et ego in mo-
 nologio meo p̄ mea possibilitate disputa-
 ui Si q̄s̄ at̄ velit scire cur i sūma eēnciā n̄
 l^o sit sex^o cur parēs ibi pon^o dicat p̄r quā
 m̄f aut p̄les fili^o q̄s̄ filia aut cur p̄r tñ i ge-
 nit^o fili^o tñ genit^o : sp̄s̄ fact^o nec genit^o nec
 ingent^o in eodē libello inueniet.

Explicet d̄ fide xp̄iana siue icarnatōe x̄bi

Inci piūt capla in librū b̄ti Anselmi or-
 dinis sancti b̄ndicti de pctō origiali ⁊ con-
 ceptu virginali. Capitlm̄ . I.

q̄ Ele sit original^o ⁊ p̄sonalis iusticia
 Qualit̄ hūana nā corrupta ē. II.

q̄ n̄ sit pctm̄ nisi i volūtate rōali. III.

q̄ nihil p̄ se sit iustū aut iūstū nisi ip̄a
 iusticia vl̄ iniusticia ⁊ q̄ nihil puniat nisi
 volūtas vel iniusticia. Capitulū . III.

q̄ malū q̄ est pctm̄ siue iusticia : nihil sit

q̄ cū punit d̄s p̄ pctō non La. V.
 puniat p̄o nihilo. Capitulū . VI.

q̄ semē hoīs dicat i m̄dm̄ ⁊ cōcipi in
 pctis q̄uis i eo nō sit pctm̄. Lapi. VII.

q̄ i semine sūpto de virgie nō sit pec-
 catū nec necessitas futuri peccati. VIII.

Lur pctm̄ q̄ dāpnat hūanū genus ma-
 gis imputat̄ ade q̄ eue cū ille post et per
 illam peccauerit. Capitulū . IX.

Lur grauētur pctō ade q̄ ei^o cōscij non

q̄ ppagatio de virgie nō (suerūt. X.
 subiaceat legi ⁊ meritis naturalis ppaga-
 tionis ⁊ q̄ tres sunt cursus rerū. XI.

q̄ mala ade nulla rctitudie ad illā ho

q̄ ⁊ si nō eēt (minē trāseant. XII.
 d̄s sed pur^o hō : nec eē tñ illū talē qual̄ pri-
 mus hō fact^o ē p̄posite ratōi nō refraget
 q̄ scriptū ē hoīem de i m̄do semie ⁊ iniq̄ta-
 tatib^o cōceptū etiā si d̄ aliqb^o pprie dictū

Quō massa peccatrix si sit (sit. XIII.

Lur iohan^o (toto peccatrix. XIII.
 nes ⁊ alij q̄ similiter p̄cepti sūt p̄ miraculū

Lur d̄s icarna (nō sint p̄ se liberi. XV.
 r^o sit cū de adā possēt facē hoīs nō deos
 sine pctō tot q̄ sufficerēt. La. XVI.

q̄ de virgie iusta d̄s cōcept^o sit nō ex
 necessitate : q̄si de peccatrice nō possēt sed

Quō ista ratō (q̄ sic docebat. XVII.
 et altera alibi data concordent ⁊ different

q̄ nar^o de virgie p̄ origiali (XVIII.
 pctō habuit origialē iusticiā. La. XIX

De quātitate originalis pcti. XX.

Lur ⁊ quō descēdat in infātes . XXI.

q̄ pctā parētū post adā nō cōpute^o i
 originali pctō filiozū. Capitulū . XXII.

Quō noceāt aiabus eozū. . XXIII.

Quō tñ null^o pot̄et pctm̄ p̄ris : s̄ suoz

Quid sit origiali pctm̄ etq̄ . XXIII.

in oīb^o sit equale. Capitulū . XXV.

Cōtra illos q̄ putāt infātes non debe-
 re dampnari. Capitulū . XXVI.

Quō in potētia habēdi iusticiā excu-
 set eos post baptismū. Lapi. XXVII.

De conceptu virginali ⁊ pctō origiali.